

ΑΝΑΛΥΣΗ

Του Στράτου Φαναρά

Συνηθίζουμε να αποτιμούμε τη βαρύτητα μιας εκλογικής αναμέτρησης με βάση τα χαρακτηριστικά των διακυβευμάτων της και κυρίως τον βαθμό που επηρεάζουν την κεντρική πολιτική και τη διακυβέρνηση. Εξ ου και οι Ευρωεκλογές έχουν χαρακτηριστεί ως εκλογές «δεύτερας τάξεως», υπό την έννοια ότι δεν εκλέγουν κυβέρνηση. Όταν μάλιστα γίνονται σε χρόνο όχι κοντινό στις εθνικές εκλογές, το ενδιαφέρον και η συμμετοχή σε αυτές τείνουν να κινούνται σε χαμηλά επίπεδα, τόσο που αγγίζουν ή και ξεπερνούν τα όρια της κοινωνικής «νομιμοποίησης» του Κοινοβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ποια είναι η συνήθης αντίδραση στις αναλύσεις μετά την κάλπη; Επισημαίνεται η αποστασιοποίηση των πολιτών από την πολιτική αλλά και οι σχετικά περιορισμένες αρμοδιότητες που έχει το Ευρωκοινοβούλιο – και στη συνέχεια όλα ξεχνιούνται με την πάροδο του χρόνου.

Μπροστά μας τώρα έχουμε, σε λίγους μήνες (στις αρχές Ιουνίου 2024), μια αναμέτρηση για το Ευρωκοινοβούλιο η οποία, τολμών να πω, δεν θα μοιάζει με καμία άλλη.

Κι αυτό γιατί η νομιμοποίηση του Ευρωκοινοβουλίου αποκτά πλέον όλο και περισσότερο βα-

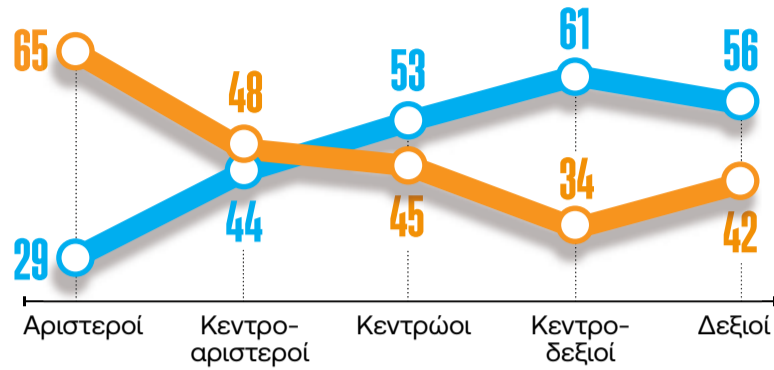
Ευρωεκλογές σε αχαρτογράφητα νερά

Η σημασία της κάλπης του Ιουνίου στις ρευστές γεωπολιτικές συνθήκες και το πρόσθετο πρόβλημα της Αριστεράς λόγω της στάσης της απέναντι στην ΕΕ

ΑΠΟΨΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΕ ΑΝΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΥΤΟΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ

— Θετική
— Αρνητική

ΠΗΓΗ: Μηνιαία Συνδρομητική έρευνα Metron Forum2.0

Β Η νομιμοποίηση του Ευρωκοινοβουλίου αποκτά πλέον όλο και περισσότερο βαρύνουσα σημασία, ειδικά αν σκεφτούμε πόσο αμφισβητείται η σημερινή κατανομή της παγκόσμιας ισχύος από νέους πλανητικούς παίκτες. Και, επιπλέον, αν λάβουμε υπόψη επίσης την ενίσχυση των εθνικιστικών και αντιευρωπαϊκών ρευμάτων που φιλοδοξούν να διαμορφώσουν μια νέα διεθνή τάξη πραγμάτων – τα οποία ενδέχεται να ενισχυθούν αν στα τέλη του 2024 ο Τραμπ επικρατήσει στις προεδρικές εκλογές των ΗΠΑ. Μπροστά σε αυτή τη νέα πραγματικότητα, η αποδυνάμωση της πολιτικής και ιδεολογικής συνοχής της ΕΕ, που αντανάκλαται στις συχνά αντιφατικές παρεμβάσεις της, αποκτά για τους λαούς της Ευρώπης κρίσιμη σημασία. Εχουμε λοιπόν εδώ μια νέα πολιτική συνθήκη: η συμμετοχή στις Ευρωεκλογές και οι συσχετισμοί που θα διαμορφωθούν από τη λαϊκή ψήφο

δεν θα καταγραφούν απλώς ως ένα παράπλευρο πρόβλημα (αν η συμμετοχή αλλά και τα αποτελέσματα είναι αρνητικά), αλλά ως ένα αποφασιστικό πλήγμα στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα, που θα σημάνει και συνολικότερα μια άτακτη υποχώρηση του ειδικού βάρους της Ευρώπης μπροστά στους μεγάλους παγκόσμιους παίκτες.

Οι προεκλογικές ατζέντες Τα παραπάνω επηρεάζουν άμεσα, κατά τη γνώμη μας, και τις προεκλογικές ατζέντες των κομμάτων – ή τουλάχιστον θα έπρεπε να τις επηρεάζουν. Συνήθιζε τα κόμματα να πηγαίνουν στις Ευρωεκλογές με βάση το «θέωρημα» ότι τα ευρωπαϊκά θέματα δεν απασχολούν τους εκλογείς, και έτσι επικεντρώνονταν σε θέματα ρητορικής αντιπαράθεσης ή, στην καλύτερη περίπτωση, εσωτερικής πολιτικής. Σαν να είναι οι εκλογές αυτές μια

πρόβα τζεναράλε για τις βουλευτικές, οπότε αυτές προκλύπων.

Οι επισημάνσεις αυτές δεν γίνονται εν κενώ. Ηδη έχει ξεκινήσει η σχετική δημόσια συζήτηση, η οποία εξαντλείται σε δημοσιογραφικές πληροφορίες για πιθανές υποψηφιότητες και στους συσχετισμούς που πιθανόν θα προκύψουν για το ταλαιπωρημένο κομματικό μας σύστημα, το οποίο βρίσκεται σε παρατεταμένη ρευστότητα. Εν τω μεταξύ το ίδιο το ευρωπαϊκό οικοδόμημα αμφισβητείται έντονα και δέχεται μια διπλή επίθεση. Είτε απορριπτική, είτε κριτική για την ατομία να προχωρήσει την πολιτική ενοποίηση και να εμβαθύνει τους δημοκρατικούς θεσμούς στη λήψη αποφάσεων. Η γνώμη μας λοιπόν είναι ότι η βασική προεκλογική συζήτηση που θα γίνει αυτή τη φορά θα (πρέπει να) περιστραφεί γύρω από το θέμα της πολιτικής επιβιώσης και της προοπτικής της Ευρώπης, και εδώ η Αριστερά έχει ένα πρόσθετο πρόβλημα καθώς δύο στους τρεις ψηφοφόρους της (65%) εκφράζονται αρνητικά για την ΕΕ. Πώς θα μπορέσει επομένως να ανασυντάξει τις δυνάμεις της χωρίς να διασαφηνίσει τη στρατηγική της για την Ευρώπη στις σημερινές συνθήκες;

Ο κ. Στράτος Φαναράς είναι πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Metron Analysis SA.

«Γεωστρατηγική επένδυση» η διεύρυνση της ΕΕ

Αλλαγή κατεύθυνσης στις Βρυξέλλες - Ανοίγει η συζήτηση για μεταρρυθμίσεις όπως η μείωση του αριθμού των επιτρόπων για νέα μέλη

Του Βασίλη Νάνν

Όταν στα μέσα Σεπτεμβρίου η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, απύθνησε την ετήσια, και πιθανώς τελευταία για την ίδια, ομιλία σχετικά με την κατάσταση της Ένωσης, επέλεξε να στείλει ένα σαφές μήνυμα: «Ηρθε η ώρα η ΕΕ να απαντήσει στο κάλεσμα της Ιστορίας». Το κάλεσμα στο οποίο αναφέρθηκε η κυρία φον ντερ Λάιεν δεν είναι τίποτα άλλο από τη διεύρυνση της ΕΕ που σήμερα αποτελείται από 27 κράτη-μέλη.

Πράγματι, δύο μήνες αργότερα το όραμά της για μια Ευρώπη με περισσότερα από 30 κράτη-μέλη και περισσότερους από 500 εκατ. πολίτες ξεκινά το δύσκολο ταξίδι του για να πάρει σάρκα και οστά. Η απόφαση μάλιστα της Επιτροπής να προτείνει επίσημα την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων με την Ουκρανία και τη Μολδαβία χαρακτηρίστηκε ως «ιστορικό βήμα».

Πριν από μόλις λίγα χρόνια άλ-

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: EFA/OLIVIER HOSLET

λωστε κάτι τέτοιο φάνταζε πολύ μακρινό σενάριο. Για περίπου μια δεκαετία η διεύρυνση δεν ήταν ένα θέμα που κυριαρχούσε στις συσκέψεις των ευρωπαίων ηγετών. Αντίθετα, η Ένωση είχε επικεντρωθεί στα εσωτερικά της πολιτικά προβλήματα. Η αλλαγή κατεύθυνσης όμως είναι πλέον εμφανής, με το ζήτημα της διεύρυνσης να αναμένεται να αποτελέσει βασικό θέμα της ατζέντας της επερχόμενης Συνόδου Κορυφής τον Δεκέμβριο στις Βρυξέλλες.

Θρυαλλίδα εξελίξεων αποτέλεσε η έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία. Όπως αναφέρει μάλιστα στο «Βήμα» εκπρόσωπος Τύπου

της Κομισιόν, «η πολιτική διεύρυνση της ΕΕ είναι περισσότερο από ποτέ μια γεωστρατηγική επένδυση στη μακροπρόθεσμη ειρήνη, στη σταθερότητα και στην ασφάλεια ολόκληρης της ηπείρου μας. Διότι εάν η Ένωσή μας δεν είναι αρκετά γρήγορη στο να φέρει κοντά τις τις χώρες αυτές, άλλες δυνάμεις θα καλύψουν το κενό».

Διεύρυνση VS εμβάθυνση

Από την άλλη πλευρά, δεν είναι λίγοι αυτοί που προτάσσουν την ανάγκη για μεταρρυθμίσεις, όπως τη μείωση του αριθμού των επιτρόπων, τουλάχιστον για τα νέα κράτη-μέλη. Πολλοί ζητούν να επι-

ταχυνθεί η εμβάθυνση της ΕΕ πριν γίνουν τα επόμενα βήματα προς τη διεύρυνσή της. Όπως τονίζει ο νομικός σύμβουλος της Επιτροπής και καθηγητής Ευρωπαϊκού Δικαίου, Δημήτρης Τριανταφύλλου, στην πρόσφατη επιστημονική του εργασία με τίτλο «Αναθεώρηση των Συνθηκών: Είναι έτοιμη η Ευρώπη για ένα ποιοτικό άλμα προς τα εμπρός;», μπορεί η παρούσα γεωπολιτική κατάσταση να πιέζει προς την κατεύθυνση της διεύρυνσης, ωστόσο η ανάγκη μεταρρύθμισης της ΕΕ θα έπρεπε ήδη να έχει εξεταστεί σοβαρά εδώ και καιρό. «Η ΕΕ κατέγραψε την προηγούμενη δεκαετία επιτυχίες» αναφέρει, συμπληρώνοντας όμως πως «δεν υπάρχει καμία εγγύηση ότι μπορεί να συνεχίσει να το κάνει μακροπρόθεσμα, ειδικά εάν τα κράτη-μέλη ξεπεράσουν τα 30».

Την ίδια στιγμή, σύμφωνα με τον καθηγητή Ανάλυσης Διεθνών και Ευρωπαϊκών Θεσμών του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Σπύρο Μπλαβούκο, παρατηρείται μια τάση εντός του σκληρού πυρήνα της Ένωσης για εργαλειοποίηση του ζητήματος της διεύρυνσης. «Πρόσφατη μελέτη γαλλογερμανικού ινστιτούτου κάνει λόγο για αυ-

ναμία ολοκλήρωσης της διεύρυνσης χωρίς μεταρρυθμίσεις. Αναφέρει όμως πως από τη στιγμή που τα νέα κράτη-μέλη θα είναι αδύνατον να εφαρμόσουν άμεσα αυτές τις μεταρρυθμίσεις, θα αφορούν σε πρώτη φάση μόνο τον σκληρό πυρήνα της ΕΕ, δημιουργώντας έτσι μια Ένωση διαφορετικών ταχυτήτων» αναφέρει στο «Βήμα». Η ίδια μελέτη μάλιστα, προτείνει, μεταξύ άλλων, την αναθεώρηση του κανόνα ένας επίτροπος για κάθε κράτος-μέλος, ο οποίος ισχύει μέχρι σήμερα.

Β Το ζήτημα της διεύρυνσης αναμένεται να αποτελέσει βασικό θέμα της ατζέντας της επερχόμενης Συνόδου Κορυφής τον Δεκέμβριο στις Βρυξέλλες